

Slunovrat - Pojizerské listy č. 26 z 27. 6. 2001

Ještě jsme se ani pořádně neohřáli a už se hlásí období, kdy Slunce od nás pozvolna odejde, na nebeském obzoru bude klesat níž a níž. Protože v našich podmínkách bývá červen a červenec nejteplejší čas roku, uniká to naší pozornosti. Naši dědové o dnu Jana Křtitele dne 24. června měli pěknou pranostiku: Od svatého Jana Křtitele beží Slunce již k zimě a léto k horku.

Rozhodujícím dnem je zpravidla 21. červen, kdy Slunce při svém zdánlivém pohybu je nejdále na severu od rovníku u obratníku Raka ($23^{\circ}27's$. š.) a v polední čas je nejvýš nad obzorem, proto nejvíce pálí, není-li pod mrakem.

Mluvíme, že je letní slunovrat, máme nejdelší den a nejkratší noc. U nás na severní polokouli začíná léto, na jižní mají začátek zimy. Je nutné říci, že ne vždy astronomický rok se plně kryje s rokem kalendářním, pokud jde o jaro, léto, podzim a zimu.

Od školních let máme pro zjednodušení zafixovánu onu magickou jedenadvacítku, kdy se mění roční údobí, ale nemusí to být každoročně pravda. V letošním roce (2001) se Slunce vrací k jihu 21. června. Ale pozor dejme za čtvrt roku. Začátek astronomického podzimu, kdy den a noc jsou stejně dlouhé na celé zeměkouli, bude až 23. září. Slunce v ten čas bude právě nad rovníkem. Stejnou rovnodennost jsme letos už jednou měli. Bylo to na jaře 21. března. Proto raději říkejme: Roční údobí se zpravidla mění kolem 21. příslušných měsíců.

Zimní slunovrat bude opět 21. prosince, kdy se Slunce zdánlivě zastaví u jižního obratníku Kozoroha ($23^{\circ}27'j.š.$) a vydá se na zpáteční cestu k nám, k severu. U nás na severní polokouli budeme mít v ten čas nejkratší den a nejdelší noc. Nic na tom všem nemění ta skutečnost, že na celém světě budou vrcholit přípravy na dny narození Pána Ježíše Krista, na Vánoce.

U nás tyto svátky bývají ve znamení sněhu, ledu a často i vánic, na jihu zase s přemírou slunečních paprsků, velkého tepla s bouřkami a koupáním ve volné přírodě.

Tak tomu všemu je od počátku světa, nebo chcete-li od velkého třesku, kdy mocný Tvůrce dal všemu dění kolem nás přesné zákony, pravidla, podle kterých vše na světě běží a vyvíjí se. Lidé brzy poznali, že některé věci se pravidelně opakují. Chladno se střídá s teplem, po noci přichází den, po zimě jako, léto, podzim a znovu zima.

Proto v době vegetace a hojnosti si člověk dělal zásoby pro časy nepříznivé. Pro zimu si našel vhodnou skrýš, aby snadněji přezimoval. Také zjistil, že na nebeské klenbě je určitý pohyb planet a souhvězdí, který má svá pravidla, opakuje se a souvisí se čtvero ročními údobími.

Lidé se naučili rozdělovat si čas i na měsíce, týdny, dny a dokonce i na hodiny, minuty a vteřiny. Pro astronoma není dnes problémem vypočítat i zpětné dráhy nebeských těles před staletími a určit, kdy která kometa na kterém místě zářila.

To platí také o hvězdě betlémské, která svítila při narození „Páně“, o které toho dnes víme už hodně, jak to tentokrát bylo. Stejně tak dovedou ti učení říci, kdy znovu bude ta či ona kometa zářit, kdy nastane zatmění Slunce, Měsíce apod., které bude viditelné i v naší vlasti.

To už ale utíkáme od slunovratu jako takového, který nám v těchto dnech právě nastává.

Podle Miroslava Hlouška